

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Environmental Factors in the Organization and the Capability in Trade Competition
of Small and Medium Enterprises in Hatyai District, Songkhla Province

เนาวาฟ หลีสหัตต์¹

อนิวัช แก้วจำนงค์²

อรจันทร์ ศิริโชค³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าจำนวน 260 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test, F-test และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีเพศและอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ความสามารถในการแข่งขัน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า

Abstract

This research aims to compare the capability in trade competition of Small and Medium Enterprises in trade classified by age and gender factor data of Small and Medium entrepreneurs, and to study the relationship between environmental factor in the organization and the capability in trade competition of Small and Medium Enterprises. Sample group of this research are Small and Medium entrepreneurs amounting to 260 people, selected by accidental sampling. Research tool is questionnaire. The data analysis is implemented by package software. The statistic that use in data analyzing are t-test, F-test, and Pearson Correlation. The research results that the comparison of the capability in competition found that Small and Medium entrepreneurs with different gender and ages have no difference in the overall business competition and also found that environmental factors in the organization have relationship with trade competition of Small and Medium Enterprises with statistical significance.

Keywords: Internal Environment, capability in competition, Small and Medium Enterprises

บทนำ

การประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยเฉพาะภาคการค้าอาจกล่าวได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีผู้ประกอบการให้ความสนใจโดยเฉพาะในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เป็นพื้นที่สำคัญในภาคใต้โดยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อม

ต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ได้ง่ายอีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซียได้ด้วย จึงทำให้ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่เกิดธุรกิจขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการซื้อของบุคคลทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่หลังไหลเข้ามาโดยยังคงมีกำลังซื้อสูงโดยเฉพาะธุรกิจภาคการค้าที่เพิ่งมีการจัดตั้งหรือที่ได้ดำเนินธุรกิจมาแล้วระยะหนึ่งที่มีความโดดเด่นโดยมีความสำเร็จในอดีตแต่

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ

อาจจะยังไม่สามารถพัฒนาธุรกิจเพื่อให้สามารถรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ได้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว และปัจจุบันที่รัฐบาลไทยได้เปิดโอกาสด้านการค้าและการลงทุนให้กับสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและทำการค้าได้ ในอนาคตนักลงทุนและผู้ประกอบการธุรกิจคนไทยจึงอาจต้องเผชิญกับการจัดการธุรกิจที่มีความยุ่งยากมากขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและความสามารถของธุรกิจให้ทัดเทียมกับประเทศในอาเซียนได้ เพราะหากมีการเตรียมการเข้าไปก็อาจทำให้ยากที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต (ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, 2559)

โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของผู้ประกอบการธุรกิจภาคการค้าในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีวัฒนธรรม ศาสนา ภาษาและประเพณีที่คล้ายกับวัฒนธรรมหลักของประชากรในประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าจะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมของเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคถือเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการต่อไป (มีเดีย จูม, 2561)

ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ประกอบการธุรกิจภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ พบว่าส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญไปที่ขีดความสามารถและคุณภาพการจัดการด้านการผลิตและการจัดการการตลาดเป็นส่วนใหญ่ การจัดการภายในองค์กรส่วนใหญ่ดำเนินการไปแบบวันต่อวันหรือตามสภาพการณ์ที่เผชิญและจากการสืบค้นข้อมูลการวิจัยก็ยังไม่พบว่ามีข้อมูลใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรทางธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจภาคการค้าที่ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรได้อย่างเต็มที่อาจเป็นเพราะขาดความชำนาญในการจัดการจึงทำให้อย่างคงมีปัญหาภายในกิจการที่จะต้องทำการแก้ไขกันต่อไป ดังนั้น หากผู้ประกอบการเพียงแต่มีความมุ่งมั่นในด้านพัฒนาการผลิตและการทำตลาดแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีข้อมูลด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรก็อาจเป็นความยากที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคตเพื่อให้รองรับประชาคมอาเซียนและอุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้และอาจจะไม่สามารถทำให้องค์กรและผู้ประกอบการสามารถก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการจัดการธุรกิจได้ (อนิวัช แก้วจันทร์, 2562)

สำหรับอีกเหตุผลที่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าจะต้องพัฒนาความสามารถเชิงการแข่งขันเพื่อให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจจากต่างประเทศที่กำลังจะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นในอนาคต ในการประกอบธุรกิจทุก ๆ องค์การทางธุรกิจย่อมมีความต้องการเห็นความสำเร็จขององค์กร ซึ่งความสำเร็จอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการทุกคนตั้งความหวังหรือคาดหวังไว้จึงดำเนินการโดยนำเครื่องมือและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่วิเคราะห์แล้วว่ามีความสำคัญและสามารถสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรได้ (Kaplan and Norton, 1996)

โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการองค์การทางธุรกิจในปัจจุบันที่ผู้บริหารควรมีรูปแบบการจัดการเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เหมาะสม โดยผู้บริหารจำเป็นต้องทำหน้าที่ในการบริหารเพื่อการจัดการทรัพยากรภายในองค์กรให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนหรือมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สามารถปรับตัวกับสถานการณ์การแข่งขันต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อเป้าหมายให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ (ณอมศิลป์ จันคนาคติกุล กิตติชัย เจริญชัย และนิศาตร์ณ์ โชติเชย, 2562)

สำหรับการจัดการการปัจจัยภายในองค์กรเพื่อการแข่งขันที่ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลพบว่ายังมีน้อยมากที่ได้ทำวิจัยหรือทำการสำรวจเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นปัจจุบันหากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจะสามารถใช้ข้อมูลในการพัฒนาเครื่องมือการจัดการและพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ เนื่องจากความสำเร็จในการจัดการและดำเนินงานทางธุรกิจส่วนหนึ่งมาจากความสำเร็จในการจัดการปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2559) ที่ได้เสนอความคิดเห็นว่าสถานประกอบการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการแข่งขันเชิงธุรกิจส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความสามารถในการประกอบการดังนั้นผู้ประกอบการที่ต้องการทำการแข่งขันได้และต้องการความสำเร็จของกิจการจึงต้องให้ความสำคัญและศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของจินตนา บุญบงการ (2552) ที่กล่าวถึงพลังของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรว่ามีอิทธิพลอย่างมากองค์กรจึงต้องดำเนินการกับพลังภายในให้ได้จึงจะทำให้การจัดการองค์กรบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าจะปรับตัวเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรได้อย่างไรเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือ

ทำการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้ได้เพราะเมื่อสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเปลี่ยนไปจะทำให้เกิดความไม่แน่นอน ดังนั้นในการบริหารและการจัดการองค์กรทางธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการโดยทำการวิเคราะห์หรือวินิจฉัยว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อความสามารถขององค์กรอย่างไร โดยเมื่อจะทำการตัดสินใจเพื่อการปรับและพัฒนาสภาพแวดล้อม (Adaptation to Environment) ให้เหมาะสมแล้วจำเป็นต้องทำการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมภายในองค์กรด้วยเพื่อเพิ่มสมรรถนะและความสามารถขององค์กรโดยต้องให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภายนอกองค์กรที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ผู้บริหารองค์กรทางธุรกิจซึ่งโดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำองค์กรและต้องนำพาองค์กรไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจจึงต้องตัดสินใจเลือกวิธีการในการบริหารจัดการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะทำให้องค์กรก้าวสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงที่มีความสามารถในการทำการแข่งขันและประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ (อนิวัช แก้วจันทน์, 2061) จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” โดยผลวิจัยเป็นข้อมูลสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการธุรกิจ ใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาธุรกิจและเป็นประโยชน์เชิงพาณิชย์เพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ให้รองรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักวิชาการในสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 11 สงขลาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และสมาคมที่ปรึกษาธุรกิจภาคใต้สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการธุรกิจให้สามารถพัฒนาการจัดการภายในองค์กรได้
2. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาและกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีผลการปฏิบัติงานสูง มีความสามารถในการแข่งขันและรองรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้
3. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์/การค้า โดยการจัดทำเป็นโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรให้รองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ได้ปรับปรุงเนื้อหาจากแนวคิดปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในของ อนิวัช แก้วจันทน์ (2558) ได้แก่ ด้านบุคลากร การตลาดและการขาย การจัดหาหรือจัดซื้อ การเงิน เทคโนโลยีและนวัตกรรม สำหรับข้อมูลด้านความสามารถในการแข่งขันได้นำมาจากแนวคิดของ สุมณ มาลาสิทธิ์ (2546) ประกอบด้วยคุณภาพสินค้า ราคาสินค้า การจัดส่ง ความยืดหยุ่นและการบริการลูกค้า
2. ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาเฉพาะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนธุรกิจภาคการค้าจำนวนมากที่มีการติดต่อธุรกิจกับลูกค้าทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งยังมีการทำการค้ากับนักธุรกิจจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซียที่เข้ามาติดต่อธุรกิจการค้าจึงถือเป็นตัวแทนด้านพื้นที่ของจังหวัดสงขลา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าที่จดทะเบียนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 729 คน (สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่. 2561) ในการกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ใช้การคำนวณโดยสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (สุทรนุ ศรีไสย์, 2551) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยในขั้นแรกได้เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าหรือบุคคลที่ผู้ประกอบการได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลแทน หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Simple Random Sampling)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Self-administrative Questionnaire) ที่พัฒนาและออกแบบขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ในการออกแบบและสร้างแบบสอบถามจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจภายในองค์กรและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจำนวน 3 ท่านและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficients of Alpha) ได้ค่าเท่ากับ .933 ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริงให้เป็นไปตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วและเพื่อให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมในการวิจัย

5. การสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบสอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน SMEs ภาคการค้า ได้แก่ ด้านการจัดส่งสินค้า การตลาดและการขาย การจัดหาหรือจัดซื้อสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยี/เทคโนโลยี

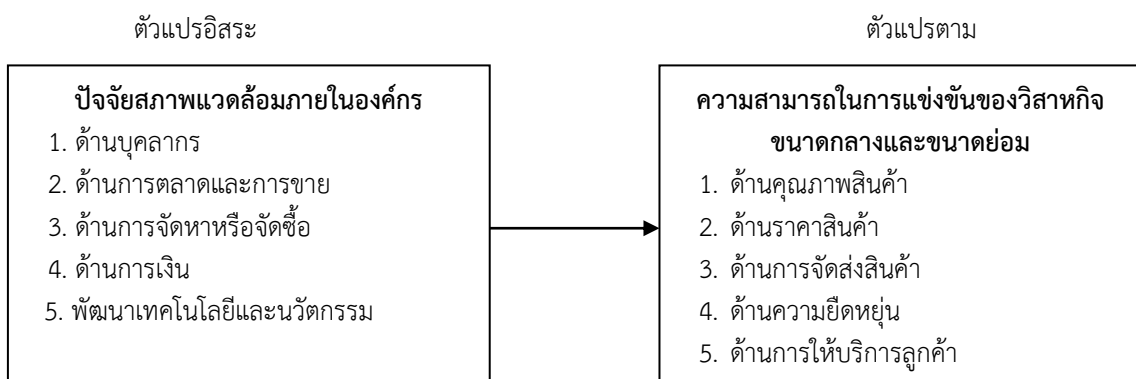
สารสนเทศและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ภาคการค้า ได้แก่ ด้านคุณภาพสินค้า ราคาสินค้า การจัดส่งสินค้า ความยืดหยุ่นและด้านการให้บริการลูกค้า

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจาก 2 ทาง ได้แก่ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยข้อมูลปฐมภูมิได้เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านแล้ว สำหรับข้อมูลทุติยภูมิได้เก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2545 : 62)

- ± 0.81 ถึง ±1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
- ± 0.61 ถึง ±0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
- ± 0.41 ถึง ±0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- ± 0.21 ถึง ±0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
- ± 0.00 ถึง ±0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	เพศ	N	\bar{X}	SD	t	df	Sig.
1. ด้านคุณภาพสินค้า	ชาย	64	4.26	0.56	0.47	258	.64
	หญิง	196	4.29	0.47	0.43		
2. ด้านราคาสินค้า	ชาย	64	4.27	0.50	0.31	258	.75
	หญิง	196	4.29	0.42	0.29		
3. ด้านการจัดส่งสินค้า	ชาย	64	4.18	0.57	2.15	258	.03*
	หญิง	196	4.33	0.47	1.95		
4. ด้านความยืดหยุ่น	ชาย	64	4.26	0.56	0.49	258	.62
	หญิง	196	4.29	0.43	0.43		
5. ด้านการให้บริการลูกค้า	ชาย	64	4.27	0.50	0.13	258	.90
	หญิง	196	4.27	.43	0.12		
ภาพรวม	ชาย	64	4.27	0.47	0.22	258	.83
	หญิง	196	4.28	0.37	0.19		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้ามีเพศต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในความสามารถในการ

แข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาของผู้ประกอบการเพศหญิง ($\bar{X} = 4.28$) มีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.27$) ยกเว้นการจัดส่งสินค้า (Sig=0.05) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	1.78	3	.59	2.50	.06
	ภายในกลุ่ม	60.69	256	.24		
	รวม	62.47	259			
2. ด้านราคาสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	.66	3	.22	1.15	.33
	ภายในกลุ่ม	49.20	256	.19		
	รวม	49.87	259			
3. ด้านการจัดส่งสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	3.22	3	1.07	4.43	.00**
	ภายในกลุ่ม	61.98	256	.24		
	รวม	65.20	259			

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
4. ด้านความยืดหยุ่น	ระหว่างกลุ่ม	1.67	3	.56	2.65	.05*
	ภายในกลุ่ม	53.80	256	.21		
	รวม	55.47	259			
5. ด้านการให้บริการลูกค้า	ระหว่างกลุ่ม	.89	3	.30	1.49	.22
	ภายในกลุ่ม	51.28	256	.20		
	รวม	52.17	259			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.93	3	.31	1.99	.12
	ภายในกลุ่ม	40.03	256	.16		
	รวม	40.96	259			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดส่งสินค้า

(Sig=0.01) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความยืดหยุ่น (Sig= 0.05) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม		
	r	P value	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านบุคลากร	.600**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
2. ด้านการตลาดและการขาย	.546**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
3. ด้านการจัดหาและจัดซื้อ	.441**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
4. ด้านการเงินและงบประมาณ	.410**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
5. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	.450**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
รวม	.609**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่าในภาพรวมปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับปานกลาง (r=.609**, Sig=.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับปานกลางโดยอยู่ในลำดับแรก คือ ด้านบุคลากร (r=.600**, Sig=.00) ตามมาด้วยด้านการตลาดและการขาย (r=.546**, Sig=.00) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (r=.450**, Sig=.00) และด้านการจัดหาและจัดซื้อ (r=.441**, Sig=.00) และด้านการเงินและงบประมาณ (r=.410**, Sig=.00) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าเพศไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่จะระบุว่าเป็นความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางธุรกิจได้เสมอไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจำแนกตามเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าอายุของผู้ประกอบการไม่ได้มีผลต่อความสามารถในการทำการแข่งขันทางธุรกิจ และในปัจจุบันผู้ประกอบการต้องให้บริการกับผู้ใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกันและต้องให้บริการได้เป็นที่พึงพอใจไม่ว่าผู้ใช้บริการจะมีอายุแตกต่างกับผู้ประกอบการมากน้อยเพียงพใดและผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ตัดสินใจทางธุรกิจจึงอาจต้องใช้ปัจจัยทางส่วนประสมทางการตลาดหลายปัจจัยเพื่อให้สามารถเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถทำการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ของคู่แข่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา ธรรมกุลและอาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการให้บริการบัตรออมสินวิซ่า เดบิตธนาคารออมสินสาขาแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ที่ผลวิจัยพบว่าอายุของผู้ใช้บริการที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาด ได้แก่ สินค้า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและกระบวนการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ ผ่องแผ้วและนุจรี ภาคาศิตย์ (2559) ที่ทำวิจัยเรื่องรูปแบบความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs ในประเทศไทย โดยผลวิจัยพบว่าตัวแบบความสัมพันธ์ภายในของปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถทางการแข่งขันมี

อิทธิพลต่อการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้ มีผลการยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขันที่มีความสัมพันธ์กันกับความเป็นไปได้และความถูกต้องในการดำเนินงานโดยสามารถนำไปประยุกต์ได้จริง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยในภาพรวมผลวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ซึ่งผลวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการภายในองค์กรธุรกิจผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้วยเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันในตลาดได้ผลวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ พรไพโรธสาร (2557) ที่ทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มอะไหล่รถยนต์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานโดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของฤชกร รัตนมาลา (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยด้านจิตวิทยาและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความสำเร็จในการจัดการของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5 ค่ายพระปกเกล้า จังหวัดสงขลา โดยผลวิจัยพบว่าปัจจัยด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับพฤติกรรมความสำเร็จในการจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์**

1. ผลวิจัยที่พบว่าความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าจำแนกตามเพศและอายุไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยแนะนำให้หน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งเพศชายและเพศหญิงในทุกช่วงอายุให้มีความสามารถในการประกอบธุรกิจและแข่งขันกับคู่แข่งต่อไป

2. จากผลวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า ผู้วิจัยแนะนำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการและผู้ประกอบการได้นำ

ข้อมูลไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยนำไปประกอบการตัดสินใจพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาความสามารถของบุคลากรและองค์กรเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดการค้าทั้งในและต่างประเทศต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องการเพิ่มสมรรถนะผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมในการแข่งขันทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อรองรับอุตสาหกรรม 4.0 หรือทำวิจัยเรื่องแนวทางการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อการต่อยอดในการสร้างนวัตกรรมในองค์กร

2. ควรทำวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถภายในของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้พัฒนาธุรกิจให้สามารถรองรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 หรือทำวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สามารถปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามคุณภาพมาตรฐานที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาได้รับการรับรอง เป็นต้น

3. ควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยโดยทำวิจัยเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนานวัตกรรมจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา หรือ หรือนโยบายการพัฒนา นวัตกรรม การใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา หรือเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาให้สามารถรองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรมยุค 4.0 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. จินตนา บุญจบการ. (2552). สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 8. ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

3. ฤชากร รัตนมาลา. (2560). ปัจจัยด้านจิตวิทยาและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างความสำเร็จในการจัดการของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5 ค่ายพระปกเกล้า จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
4. ถนอมศิลป์ จันคนากิติกุล กิตติชัย เจริญชัย และนิศารัตน์ โชติเชย. (2562). รูปแบบการจัดการสมัยใหม่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร.วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9(2), 64-68.
5. ปรัชญา ธรรมกุล และ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์. (2560). การพัฒนาการให้บริการบัตร์ออมสินวีซ่า เดบิต ธนาकारออมสิน สาขาแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(1), 57-66.
6. มีเดียณ จูมะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการมุสลิมขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 4(1), 218-230.
7. วลัยพรรณ พรไพโรสาร. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มอะไหล่รถยนต์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
8. ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2559). ศักยภาพในการแข่งขันและความพร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารสมาคมวิจัย, 21(1), 9-33.
9. สมคิด บางโม. (2559). การเป็นผู้ประกอบการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: พัฒนวิทย์การพิมพ์.

10. สุทธนุ ศรีไสย์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
11. สุดใจ ผ่องแผ้ว และนุจรีย์ ภาคาสัตย์. (2559). **รูปแบบความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs ในประเทศไทย**. วารสารฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ, 9(3), 1659-1675.
12. สุนน มาลาสิทธิ์. (2546). **การจัดการการผลิตและการดำเนินงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
13. สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่. (2560). **รายงานสรุปการยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์**. สงขลา: สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่.
14. อนิวัช แก้วจำนงค์. (2558). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
15. _____. (2559). **หลักการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
16. _____. (2561). **ภาวะผู้นำกับความสำเร็จในการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา**. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 7(2), 39-57.
17. _____. (2562). **ขีดความสามารถเชิงพฤติกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 8(2), 103-117.
18. อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
19. Kaplan, Robert S and David Norton. (1992). **The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance**. Harvard wBusiness Review, 70(1), 71-79.